

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Dukesa a členov JUDr. Juraja Semana, JUDr. Margity Fridovej, JUDr. Jany Zemaníkovej a JUDr. Anny Markovej, v právnej veci žalobcu **S.k., a.s.**, B., C.X., proti žalovanému **A.K., bývajúcemu** G.R., V.X., S., zastúpenému JUDr. R.E., L., B.X., o určenie pravosti pohľadávky, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 54 Cbi 53/01, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. apríla 2005, č.k. 6 Obo 73/2004–89, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **zrušuje** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

Súd prvého stupňa rozsudkom z 11. decembra 2003 vyhovel žalobe a určil, že pohľadávka žalobcu, uplatnená v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1 K 79/99 na majetok úpadkyne M.K., ktorú prihlásila S.s., a.s., je pravá vo výške 21 023 815 Sk, s právom na oddelené uspokojenie. Žalovaný pravosť pohľadávky popieral z dôvodu, že ju do konkurzu prihlásila S.s., a.s., ktorej už v čase prihlásenia nepatrila, keďže ju postúpila terajšiemu žalobcovi. Súd prvého stupňa žalobe vyhovel s odôvodnením, že podľa zmluvy o vymáhaní pohľadávok bola S.s., a.s. splnomocnená vo svojom mene, ale na účet terajšieho žalobcu,

vymáhať spornú pohľadávku. Po začatí konania, 6. augusta 2001, oznámila súdu zmenu účastníka konania, podľa ktorej terajší žalobca už vo svojom mene vymáha pohľadávku. Súd preto vyhovel návrhu na zmenu účastníka podľa § 92 O.s.p. Keďže súd nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by bola zmluva o postúpení pohľadávky neplatná, žalobe vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na odvolanie žalovaného rozsudkom z 13. apríla 2005 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že aktívne legitimovaným na podanie incidenčnej žaloby je konkurzný veriteľ, ktorý prihlásil svoju pohľadávku. Z prihlášky, i zo žaloby vyplýva, že prihlášku a žalobu podala vo svojom mene a na svoj účet S.s., a.s., ktorá nebola oprávnená prihlásiť si pohľadávku ako svoju do konkurzného konania, pretože postúpením pohľadávky podľa zmluvy z 28. júna 2000 ju stratila. Nebola oprávnená pohľadávku vymáhať, ani prijať od dlžníka plnenie. Tvrdenie žalobcu, že S.s., a.s., bola naďalej oprávnená pohľadávku vymáhať podľa § 530 Obč. zák., považoval za irelevantné. V prejednávanej veci platí osobitný predpis – zákon o konkurze a vyrovnaní, ktorý v § 23 ods. 2 jednoznačne stanovuje, kto je osobou oprávnenou na podanie žaloby o popretej pohľadávke. S.s., a.s. ňou nebola, lebo pohľadávku postúpila. Terajší žalobca oprávnenou osobou nebol, pretože neprihlásil včas pohľadávku podľa § 20 a § 22 a nestal sa novým konkurzným veriteľom ani podľa § 7 ods. 4.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 22. júna 2005.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť. V dovolaní uviedol, že nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu, že S nebola aktívne legitimovaná uplatňovať pohľadávku. Zákon o konkurze presne uvádza, aké skutočnosti a údaje musí obsahovať konkurzná prihláška. Medzi nimi nie je uvedené, že konkurzný veriteľ musí uviesť, či pohľadávku vymáha na vlastný, alebo cudzí účet. Žalovaný pôvodne pohľadávku popieral z úplne iného dôvodu, keď namietal neplatnosť zmluvy uzavretej medzi bankou a dlžníkom. Žalobca v žalobe reagoval na dôvod popretia, preto sa otázkou postúpenia podrobnejšie nezaoberal. Podľa dohody o postúpení pohľadávky postupca až do odovzdania dokumentácie nemal postúpenie pohľadávok

oznamovať dlžníkovi a postupník sa zaviazal, že postúpené pohľadávky nebude sám vymáhať, preto nemohol podať konkurznú prihlášku. Dohoda postupcu a postupníka podľa § 530 Obč. zák. dávala postupcovi aktívnu legitimáciu na vymáhanie pohľadávky aj po jej postúpení. To dávalo S.s., a.s. právo uplatniť pohľadávku konkurznou prihláškou a podaním incidenčnej žaloby na určenie pravosti popretej pohľadávky.

Žalovaný žiadal dovolanie zamietnuť. S.s., a.s., uplatnila pohľadávku vo vlastnom mene a na vlastný účet, hoci jej už nepatrila. Tvrdenie, že pohľadávku uplatňovala na účet postupníka, nemá oporu v jej úkonoch a z ich obsahu nič také nevyplýva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania a dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené predovšetkým na závere, že pôvodný žalobca – S.s., a.s., uplatnila postúpenú pohľadávku vo svojom mene a na svoj účet. Uvedený záver je dôsledkom nesprávneho právneho posúdenia veci, spočívajúcom v nesprávnej aplikácii právneho predpisu na daný skutkový stav. Tvrdenia oboch procesných strán sa zhodujú v tom, že pohľadávku, ktorá je predmetom konania, S.s., a.s., postúpila terajšiemu žalobcovi. Zo spisu síce nie je jednoznačne zrejmé, ktorou zmluvou sa tak stalo, či zmluvou z 27. decembra 1999 alebo zmluvou z 28. júna 2000, keďže žalobca sa vo svojich podaniach bez objasnenia ich vzájomného vzťahu odvoláva na jednu i druhú (napr. podanie z 8. júna 2001 sa odvoláva na zmluvu z roku 2000, podanie z 20. júna 2001 na č. I. 24 na zmluvu z decembra 1999 a k podaniu sú pripojené zmluvy obidve), pohľadávka nepochybne postúpená bola.

Postúpenie pohľadávky podľa § 524 a nasl. Obč. zák. zakladá nový záväzok len medzi postupníkom a postupcom. Obsahom nového záväzku je prechod pohľadávky z majetku postupcu do majetku postupníka. Obsah pôvodného záväzku sa postúpením nemení a samotným uzavretím zmluvy o postúpení sa nemení ani

postavenie dlžníka. Jeho postavenie sa mení až tým, že mu postúpenie postupca alebo postupník (§ 526 Obč. zák.) oznámi. Nemení sa nič na jeho postavení dlžníka, teda na jeho povinnosti dlh splatiť. Postavenie dlžníka sa po tom, ako mu niektorý s účastníkov zmluvy o postúpení postúpenie oznámi spôsobom predpokladaným v § 526 Obč. zák., mení len v tom, že miesto pôvodnému veriteľovi musí dlh splniť postupníkovi. Pokiaľ mu postúpenie neoznámia, musí plniť pôvodnému veriteľovi a takýmto plnením sa zbaví záväzku. Je len vecou dohody postupcu a postupníka, kedy a či vôbec dlžníkovi oznámia, že došlo k postúpeniu (tým viac to platí voči iným tretím osobám). Nemožno vylúčiť ani dohodu, že postúpenie neoznámia vôbec (bude predmetom obchodného tajomstva). Postúpenie pohľadávky sa vtedy navonok voči tretím osobám v ničom neprejaví. Pôvodný veriteľ môže pohľadávku naďalej uplatňovať, ako keby k postúpeniu nedošlo. Vo vzťahu medzi postupcom a postupníkom sa postúpenie prejaví až vo vzájomnom vypořiadaní prijatého plnenia podľa podmienok dohodnutých v zmluve o postúpení.

Z obsahu spisu nie je zrejmé, či v čase uplatnenia spornej pohľadávky konkurznou prihláškou a v čase podania incidenčnej žaloby bolo postúpenie pohľadávky dlžníkovi oznámené. Ani v prihláške, ani v žalobe S.s., a.s., neuvádza, že by pohľadávku postúpila, preto sa prirodzene nezmieňuje o oznámení dlžníkovi.

Ustanovenie § 530 ods. 1 Obč. zák. umožňuje, aby sa účastníci zmluvy o postúpení pohľadávky dohodli, že postupca bude postúpenú pohľadávku vymáhať sám vo svojom mene na účet postupníka. Umožňuje, aby sa tak stalo aj po tom, ako sa už postúpenie oznámilo, alebo preukázalo dlžníkovi. Vtedy môže postupca pohľadávku vymáhať, len ak ju nevymáha postupník a postupca preukáže dlžníkovi súhlas postupníka s týmto vymáhaním. Dohoda podľa § 530 ods. 1 Obč. zák. zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na akékoľvek vymáhanie pohľadávky, nevynímajúc uplatnenie pohľadávky prihláškou v konkurze a po popretí pohľadávky žalobou o pravosť pohľadávky. Iný záver nemožno vyvodit' ani z § 23 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní, ktorý stanovuje, že žalobu o určenie pravosti popretej pohľadávky môžu podať konkurzní veritelia, ktorých pohľadávka zostala sporná. Z § 7 ods. 1 v spojení s § 20 zákona o konkurze a vyrovnaní pritom vyplýva, že za konkurzného veriteľa považuje toho, kto prihlásil svoju pohľadávku konkurznou prihláškou. Ide teda o veriteľa podľa procesného - konkurzného práva. Právo podať

žalobu o určenie pravosti pohľadávky dáva procesné právo každému, kto podal prihlášku a jeho právo zostalo sporné. Naproti tomu odpoveď na otázku, či hmotné právo dáva konkurznému veriteľovi oprávnenie uplatňovať prihlásenú pohľadávku, dáva až rozhodnutie o pravosti pohľadávky vydané v incidenčnom konaní.

Ako už bolo uvedené, v opísaných situáciách môže postupník vymáhať postúpenú pohľadávku tak, ako keby bol naďalej veriteľom. Legitimácia pôvodného žalobcu na podanie prihlášky tak mohla vyplývať zo skutočnosti, že dlžníkovi nebolo oznámené alebo preukázané, že pohľadávka bola postúpená, alebo z dohody o vymáhaní pohľadávky podľa § 530 ods. 1 Obč. zák.

Je nepochybné, že S, podala prihlášku, aj určovací žalobu vo svojom mene. Podľa odvolacieho súdu pohľadávku neuplatnila na účet postupníka, ale na svoj vlastný účet. Zrejme pritom vychádzal aj z toho, že jak v prihláške, tak aj v žalobe uviedol svoje identifikačné číslo (IČO).

Formuláciu obdobnú, ako používa § 530 ods. 1 Obč. zák. „vo vlastnom mene, na účet postupníka“, používa aj Obchodný zákonník napríklad v § 577 pri komisionárskej zmluve (na účet komitenta), alebo v § 601 pri zmluve zasielateľskej (na účet príkazcu). Tak ako samotná zmluva o postúpení pohľadávky, tak aj dohoda o vymáhaní pohľadávky sa týka postupcu a postupníka a zakladá ďalší záväzkový vzťah len medzi nimi. Rovnako ako pri spomenutých typoch zmlúv ide o druh nepriameho zastúpenia. Na rozdiel od priameho zastúpenia, kde zástupca koná v mene zastúpeného a práva a povinnosti z jeho konania vznikajú priamo zastúpenému, postupca ako nepriamy zástupca postupníka koná vo vlastnom mene, ale na účet postupníka. Práva a povinnosti z jeho úkonov vznikajú postupcovi, je však povinný ich previesť na postupníka. Konanie zástupcu **na účet** zastúpeného pri nepriamom zastúpení nespočíva v tom, že už v konaní, alebo vo výsledku konania je vyjadrené, že práva alebo povinnosti konaním nadobudnuté patria zastúpenému. Uvedené slovné spojenie vyjadruje len povinnosť vzájomného vypořádania účastníkov tohto vzťahu (najmä povinnosť previesť úžitky z konania na zastúpeného a predložiť mu vyúčtovanie). To, že zástupca koná na cudzí účet, sa vo vzťahu k tretím osobám nijako neprejavuje a navonok sa jeho konanie nelíši od konania vo vlastnom mene a na vlastný účet. Pri vymáhaní pohľadávky na súde

preto postupca nemusí v žalobe, alebo v konkurznej prihláške vyjadriť, že pohľadávku uplatňuje na účet postupníka. Uvedené rovnako platí i v prípade, kde aktívna legitímácia na vymáhanie práva nie je daná dohodou uzavretou podľa § 530 ods. 1 Obč. zák., ale tým, že postúpenie pohľadávky nebolo dlžníkovi oznámené alebo preukázané podľa § 526 Obč. zák.

Odvolací súd vychádzajúc z iného právneho výkladu § 526 a § 530 ods. 1 Obč. zák. v dôsledku, ktorého sa bližšie nezaoberal všetkými skutkovými okolnosťami postúpenia pohľadávky, vec nesprávne posúdil po právnej stránke a dospel k nesprávnemu záveru o nedostatku legitímácie pôvodného žalobcu a následne aj žalobcu, ktorý nastúpil do konania miesto neho.

Odvolací súd v závere odôvodnenia rozsudku k zámene účastníkov udáva, že nebola doložená listinami vyžadovanými § 7 ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní v znení platnom v čase prechodu pohľadávky na nového veriteľa. Táto podmienka bola do zákona o konkurze a vyrovnaní doplnená zákonom č. 238/2000 Z.z. z 20. júna 2000, ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2000. Ako už bolo uvedené, zo spisu nie je síce zrejmé, ktorou zmluvou došlo k postúpeniu pohľadávky, či z 27. decembra 1999, alebo až zmluvou z 28. júna 2000. Obe však boli uzavreté pred účinnosťou novely, ktorá doplnila do zákona o konkurze a vyrovnaní uvedenú podmienku. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku z 28. júna 2000, je aj dohoda o vymáhaní pohľadávok. Navyše uvedené zákonné ustanovenie upravuje podmienky pre zmenu účastníctva v konkurze (§ 7 ods. 1). Konanie o pravosť popretej pohľadávky, i keď ide o konanie vyvolané konkurzom, nie je konkurzom (konkurzným konaním). Je to konanie začaté na návrh podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku. Účastníctvo v ňom sa spravuje § 90 až § 94 O.s.p.

K tvrdeniu dovolateľa, že postúpenie pohľadávky preukázal zmluvou o postúpení, spísanou formou notárskej zápisnice, dovolací súd poznamenáva, že žiadna zo zmlúv, ktoré sú založené do spisu (ani do konkurzného spisu), nemá formu notárskej zápisnice. Na zmluvách sú zrejme notárom overené podpisy, čo im však nedáva charakter notárskej zápisnice. Navyše v spise sú založené len

neoverené fotokópie zmlúv, takže sa ani nedá overiť, či podpisy na origináloch boli skutočne overené.

Z uvedených dôvodov dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), podľa § 243b ods. 1, ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 28. novembra 2007

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu